

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS**  
**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO**  
**ĮSTATYMO NR. IX-1565 33 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

**1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, pirminiai jo siūlytojai ir asmenys dalyvavę rengiant ar tobulinant projektą.**

Įgyvendinant Šilumos ūkio įstatymo 33 straipsnį, kurio redakcija įsigaliojo nuo 2013 m. sausio 30 d., išryškėjo neatitiktis su juo susijusiems įstatymams ir kitiems teisės aktams.

Šio straipsnio 1 dalies nuostata, kad Vyriausybės įgaliota institucija nustato, ar daugiabučiame name energija, vartojama efektyviai ir (ar) yra tenkinami privalomieji energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, neatitinka Šilumos ūkio įstatymo 7 ir 9 straipsnių nuostatoms, kad šilumos ūkį tvarko ir šilumos tiekimą organizuoja savivaldybės ir Statybos įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 3 punktui, pagal kurį pastatų naudojimo priežiūrą atlieka savivaldybių administracijos. Atsižvelgus į tai būtų tikslingiau, kad pastatų energinį efektyvumą vertintų savivaldybės institucija. Be to, šioje dalyje nustatyta, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija tvirtina maksimalias šilumos suvartojimo normas, kurios taikomos nustatyti daugiabučių namus, kurie energiją vartoja neefektyviai, nenurodant kriterijų. Komisija, šiuo vadovaujantis, nustato tik mėnesines šilumos suvartojimo normas, kai pastatų energinis efektyvumas (naudingumas) pagal ES direktyvas ir atitinkamus Lietuvos teisės aktus, išreiškiamas metiniais šilumos suvartojimo rodikliais. Dėl to svarbu suderinti šios straipsnio dalies redakciją su minėtais reikalavimais.

Šio straipsnio 2 dalyje nustatytas pavedimas Energetikos ministerijai ir Aplinkos ministerijai patvirtinti išlaidų šilumos energijai, sutaupomai įgyvendinus energijos efektyvumo didinimo priemones, nustatymo tvarką, kuria vadovaujantis pagrindžiamos savivaldybės institucijos sprendimas nustatyti griežtesnes šilumos suvartojimo normas metodologiškai būtų nemotyvuotas. Bendrame Aplinkos ministerijos, Energetikos ministerijos ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos specialistų (ekspertų) pasitarime prieita išvados, kad toks pavedimas negali būti įgyvendintas ir būtų tikslinga pakeisti šios straipsnio dalies formuluotę.

Šio straipsnio 3 dalyje nustatytas pavedimas Vyriausybei nustatyti atskirą tvarką, kaip įgyvendinti savivaldybės įpareigojimą patalpų savininkams per 24 mėnesius rekonstruoti namo šildymo ir karšto vandens sistemas pagal privalomuosius reikalavimus, kai buvo viršyta maksimali šilumos suvartojimo norma, yra perteklinis. Pastatų ir jų inžinerinių sistemų remonto ir rekonstrukcijos darbai yra reglamentuoti Statybos įstatyme ir atitinkamai statybos techniniuose reglamentuose.

Šio straipsnio 4 dalis, kuri nustato, kad daugiabučių namų savininkai turi teisę Vyriausybės nustatyta tvarka gauti paramą iš Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos ir kitų lėšų šio straipsnio 3 dalyje nurodytam įpareigojimui įgyvendinti, yra perteklinė. Teisę į valstybės paramą daugiabučiams namams atnaujinti nustato Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymas.

**2. Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.**

Įstatymo projekto tikslas – pakeisti teisinį reguliavimą, susijusį su valstybės institucijų kompetencija, nustatyta Šilumos ūkio įstatymo 33 straipsnyje ir nustatyti metines maksimalias šilumos suvartojimo, daugiabučių namų butams ir kitoms patalpoms šildyti normas, kurios būtų taikomos nustatant daugiabučius namus, kurie energiją vartoja neefektyviai.

**3. Kaip šiuo metu teisiškai reglamentuojami įstatymo projekte aptarti klausimai.**

Šiuo metu maksimalias šilumos suvartojimo normas ir priemones joms įgyvendinti reglamentuoja Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 33 straipsnis.

Šio įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Valstybinė kainų ir energetikos komisija nustato ir prireikus pakeičia maksimalias šilumos suvartojimo normas daugiabučių namų butams ir kitoms patalpoms šildyti normas. Jos taikomos daugiabučiuose namuose kurie energiją vartoja

neefektyviai ir neatitinka privalomųjų energijos vartojimo reikalavimų. Vyriausybės įgalioja institucija nustato, ar daugiabučiame name energija vartojama efektyviai ir(ar) tenkinami privalomieji energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai.

Įstatymo 33 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Savivaldybės institucija gali nustatyti ir griežtesnes maksimalias šilumos suvartojimo daugiabučių namų butams ir kitoms patalpoms šildyti normas, negu Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatytosios, jeigu, įgyvendinus energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, sutaupomos išlaidos šilumos energijai padengs vartotojų sąnaudas investicijų šilumos energijos taupymo priemonėms. Išlaidos šilumos energijai sutaupomos įgyvendinus energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, nustatomos vadovaujantis Energetikos ministerijos ir Aplinkos ministerijos patvirtinta tvarka.

Įstatymo 33 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Savivaldybės institucija turi teisę įpareigoti daugiabučio namo, kuriame buvo viršyta maksimali šilumos suvartojimo norma, butų ir kitų patalpų savininkus Vyriausybės nustatyta tvarka per 24 mėnesius rekonstruoti namo šildymo ir (ar) karšto vandens sistemas pagal privalomuosius reikalavimus ir (ar) atlikti kitus daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) darbus ir tokiu būdu užtikrinti daugiabučio namo atitiktį minimaliems pastatų energinio naudingumo reikalavimams.

Įstatymo 33 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad daugiabučių namų ir (ar) kitų patalpų savininkai turi teisę Vyriausybės nustatyta tvarka gauti paramą iš Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos ir kitų lėšų šio straipsnio 3 dalyje nustatytam įpareigojimui įgyvendinti.

#### **4. Kokios numatomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos, naujai reglamentuotų klausimų teigiamos savybės ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.**

Siūloma pakeisti Šilumos ūkio įstatymo 33 straipsnį ir jį išdėstyti nauja redakcija.

Siūloma šio straipsnio 1 dalyje nustatyti, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, atsižvelgdama į Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos nustatytus energinio efektyvumo didinimo tikslus ir uždavinius, nustato maksimalias metines šilumos suvartojimo normas daugiabučių namų butams ir kitoms patalpoms šildyti, atsisakant nuostatų, kad Vyriausybė ar jos įgaliojanti institucija nustato ar daugiabučiame name energija vartojama efektyviai ir (ar) tenkinami privalomieji energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, kadangi pagal įstatymus šilumos ūkį tvarko ir pastatų naudojimo priežiūrą vykdo savivaldybės.

Siūloma suteikti įgaliojimus statinių naudojimo priežiūrą vykdančiai savivaldybės vykdomajai institucijai įpareigoti daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkus per 24 mėnesių laikotarpį įgyvendinti šilumos energiją taupančias priemones, jeigu daugiabučiame name šilumos energijos suvartojimas 20 procentų viršija Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatytas maksimalias metines šilumos suvartojimo normas. Siūloma nustatyti, kad toks įpareigojimas įteikiamas butų ir kitų patalpų savininkų interesus atstovaujančiam daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojui, kuris įstatymu įpareigojamas informuoti butų ir kitų patalpų savininkus, parengti skirtingus šilumos energiją taupančių priemonių paketus (atsižvelgiant į namo būklę), supažindinti su jais butų ir kitų patalpų savininkus ir jiems pritarus organizuoti savininkų pasirinkto priemonių paketo įgyvendinimo, siekiant užtikrinti, kad šilumos suvartojimas daugiabučiame name neviršytų nustatytos maksimalios šilumos suvartojimo normos.

Siūloma nustatyti, kad vykdant savivaldybės vykdomosios institucijos įpareigojimą, daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų sprendimu, gali būti parengtas ir įgyvendintas namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas pagal Vyriausybės patvirtintą Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą ar ją atitinkančias savivaldybių programas.

Šio straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad už minėtų įpareigojimų nevykdymą butų ir kitų patalpų savininkai ir daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojai (butų ir kitų patalpų savininkų bendrijos, jungtinės veiklos sutartimi įgaliojami asmenys, bendrojo naudojimo objektų administratoriai) atsako įstatymų nustatyta tvarka. Tikėtina, kad tai paskatins daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojus rūpintis jų valdomų pastatų energinio efektyvumo didinimu ir padidintų savivaldybės vykdomos statinių naudojimo priežiūros veiksmingumą.

Atsižvelgiant į tai, kad įstatymu siekiama sukurti naują reguliavimą pastatų energinio efektyvumo srityje, už kurį gali kilti administracinė pastatų savininkų (naudotojų) ir bendrojo naudojimo objektų valdytojų atsakomybė, įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad savivaldybės institucija įpareigoti daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkus įgyvendinti šilumos energiją taupančias priemones gali tik praėjus vienerių metų laikotarpiui nuo šilumos suvartojimo normų įsigaliojimo dienos. Kadangi įstatymu siūloma nustatyti, kad maksimalios šilumos suvartojimo normos nustatomos nuo 2015 m. sausio 1 d., taip pat siūloma nustatyti, kad butų ir kitų patalpų savininkai įpareigojami įgyventi šilumą taupančias priemones gali būti neanksčiau kaip 2016 m. sausio 1 d. Šiomis nuostatomis siekiama užtikrinti butų ir kitų patalpų savininkų teisę susipažinti su pasikeitusiu reguliavimu ir įvertinti faktinį pastatų šilumos energijos suvartojimą.

**5. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.**

Galima neigiama nepasiturinčių gyventojų reakcija dėl didesnių išlaidų namo išlaikymui, įgyvendinant energiją taupančias priemones. Reikėtų platesnio visuomenės informavimo ir aiškinimo apie energijos taupymo svarbą ir jo naudingumą per ilgesnį laiką.

**6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.**

Įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

**7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.**

Įstatymo įgyvendinimas paskatins didesnes daugiabučių namų savininkų investicijas namams atnaujinti ir modernizuoti, kurios teigiamai veiks statybos sektoriaus plėtrą.

**8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokie šios srities teisės aktai tebegalioja (pateikiamas šių aktų sąrašas) ir kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar panaikinti, priėmus teikiamą projektą.**

Priėmus įstatymo projektą, reikės papildyti statybos techninį reglamentą STR1.12.08:2010 „Statinių naudojimo priežiūros tvarkos aprašas“, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. D1 – 825.

**9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.**

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

**10. Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.**

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentams.

**11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymų lydimųjų aktų, - kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.**

Priėmus įstatymą Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija iki įstatymo įsigaliojimo dienos turės patvirtinti maksimalias metines šilumos suvartojimo daugiabučių namų patalpų šildymui normas.

**12. Kiek biudžeto lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas (pateikiami įvertinimai artimiausiems metams ir tolesnei ateičiai).**

Įstatymo įgyvendinimas papildomų lėšų nepareikalaus.

**13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.**

Projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

**14. Įstatymo projekto autorius ar autorių grupė, įstatymo projekto iniciatoriai: institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai.**

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Statybos ir būsto departamento (direktorė Elvyra Radavičienė, tel. 8~706 63571) vyriausieji specialistai Vytautas Jonaitis (tel. 8~706 63570), Ona Burneikaitė-Raugalienė (tel. 8~706 63575).

**15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc.**

Reikšminiai žodžiai „pastatų valdymas ir priežiūra“, „pastatų energetinis naudingumas“.

**16. Kiti iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.**

Nėra.